

Pamiętny 16 czerwca 1997 roku

Upadek komunizmu sprawił, że historia najnowsza Polski odżyła po wielu latach obowiązującej cenzury i propagandy. Zaczęto zmieniać podręczniki historii, które chwaliły zawsze komunizm, Polskę Ludową, ZSRR, Armię Czerwoną, odnosiły się wrogo do Niemców itd. Zaczęto zmieniać nazwy ulic, patronów i usuwać komunistyczne pomniki. Tak samo zaczęto pielęgnować tradycję i pamięć o wszystkich bohaterach, którzy walczyli o niepodległą Polskę, odkrywano nieznane fakty powojennej historii, a także przyczyniano się w szkołach do patriotycznego wychowania wśród dzieci i młodzieży. Na ziemi sierpeckiej wszyscy dawni weterani, którzy przeżyli II wojnę światową i komunizm przyczynili się do założenia Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Obwód Sierpc. Dokładnie został on zarejestrowany 3 marca 1990 roku. Funkcję objęły w nim poszczególne osoby: Stanisław Mikołajczyk (prezes), Andrzej Olechowski (wiceprezes), Olga Gawlik (sekretarz), Henryk Gutowski (skarbnik). Ten ostatni z weteranów przyczynił się również w 1993 roku do powstania Pomnika Katyńskiego w Sierpcu. Nieco wcześniej, bo 18 lutego 1990 roku odsłonięto i poświęcono tablicę upamiętniającą żołnierzy Armii Krajowej. Uroczystość nastąpiła w Kościele Farnym. Do ŚZZAK. Obwód Sierpc przystąpił również sam lekarz – chirurg dr Stefan Kośmider, który w przeszłości był żołnierzem Narodowych Sił Zbrojnych. W dniu 31 maja 1989 roku weszło w życie Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadania szkołom i innym placówkom oświatowo – wychowawczym imienia patrona, sztandaru i godła szkolnego. W Sierpcu środowiska kombatanckie w 1996 roku prowadzili rozmowy z dyrekcją szkoły, samorządem uczniowskim, radą pedagogiczną i radą rodziców nad tym kto ma być patronem Szkoły Podstawowej nr 2 w Sierpcu. Wybór miał paść zdecydowanie na Armię Krajową, która działała również w obwodzie sierpeckim. Do ważnych pomysłodawców tej inicjatywy należeli Henryk Gutowski, Andrzej Olechowski i Stefan Kośmider. 2 lipca 1996 roku pani dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 – Hanna Kurta i pozostałe wymienione organy wystosowały wniosek do Burmistrza Miasta Sierpca – Marka Kośmidra i Rady Miasta Sierpca o nadanie jej imienia Armii Krajowej. Uroczystość miała się odbyć w następnym roku. Wtedy przypadła również 55 rocznica przekształcenia Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową. 28 sierpnia 1996 roku powołano do życia Komitet Założycielski Społecznego Komitetu Budowy Pomnika i Nadania Imienia Armii Krajowej Szkole Podstawowej nr 2 w Sierpcu. W jego skład weszło 14 osób, zaś na przewodniczącego Komitetu wybrano panią Dyrektor Hannę Kurtę. 10 września 1996 roku Komitet został powiększony o dodatkowe 17 osób. Wszyscy reprezentowali różne środowiska społeczno – gospodarcze. W skład Komitetu Założycielskiego Społecznego Komitetu Budowy Pomnika i Nadania Imienia Armii Krajowej Szkole Podstawowej nr 2 w Sierpcu wchodził m. in.

Dyrektorzy

Jerzy Babecki, Józef Długokęcki, Marianna Dramińska, Ewa Klimaszewska, Maciej Kokoszczyński, Hanna Kurta, Tadeusz Stelmański

Duchowieństwo

Ks. Waław Abramczyk

Nauczyciele

Elżbieta Szpakowska, Hanna Tomaszewska

Prezesi

Zdzisław Buda, Krzysztof Kośmider, Henryka Piekarska, Hubert Szczepek

Rada Rodziców

Anna Górecka, Barbara Gumińska, Hanna Pawłowska

Uczniowie

Piotr Pacholec, Anna Stoń

Urzednicy

Paweł Ambor, Wojciech Kornatowski – architekt, Marek Kośmider – burmistrz, Zbigniew Krześniak, Tadeusz Sobociński, Krystyna Szczepek, Krzysztof Wiśniewski

Weterani Armii Krajowej

Olga Gawlik, Henryk Gutowski, Stefan Kośmider, Andrzej Olechowski, Ryszard Walerski, Filomena Ziółkowska

Pomysłodawcą projektu pomnika miał być inżynier architekt pan Wojciech Kornatowski. Ponieważ po upadku komunizmu Liceum Ogólnokształcące w Sierpcu, które było kiedyś częścią dwójki zachowało swojego patrona majora Henryka Sucharskiego – bohatera obrony Westerplatte, rok szkolny zaczynał się 1 września w rocznicę wybuchu II wojny światowej, a wielu sierpczan walczyło także w kampanii wrześniowej postanowiono, że przy szkole podstawowej powstanie pomnik nie tylko na cześć Armii Krajowej w

hołdzie, ale także żołnierzy września 1939 roku. 18 września 1996 roku Rada Miejska w Sierpcu przyjęła uchwałę, że patronem Szkoły Podstawowa nr 2 w Sierpcu będzie Armia Krajowa. Poza patronem i pomnikiem zajęto się także pracą nad sztandarem dla naszej szkoły. Wszystko zaczęło się kiedy 5 lipca 1996 roku zostało wysłane w imieniu dyrekcji, Rady Pedagogicznej, Rady Rodziców i uczniów pismo do warszawskiej Fundacji T. Z. Knobel. W piśmie doceniano przede wszystkim ogromne zasługi żołnierzy Armii Krajowej dla naszego regionu. Poproszono przede wszystkim o pokrycie kosztów finansowych związanych z powstaniem i przekazaniem nowego sztandaru dla szkoły. Następnego dnia kolejne pismo zostało wysłane do tej samej fundacji przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej. Obwód Sierpc. Projekt sztandaru dla Szkoły Podstawowej nr 2 w Sierpcu wykonał pan Ryszard Walerski. Kiedy zaczął się rok szkolny 1996/1997 zaczęto uczniom coraz bardziej przybliżać historię Armii Krajowej m. in. organizując wycieczki, konkursy, spotkania z kombatantami, gromadząc materiały i pamiątki lub ucząc śpiewu pieśni patriotycznych zakazanych w czasach komunizmu. W naszej szkole odbyły się spotkania m. in. z panem Andrzejem Olechowskim (12 września 1996), panią Filomeną Ziółkowską (14 stycznia 1997), paniami Krystyną Pawłowską i Chętkowską (20 lutego 1997) panem Stefanem Kośmidrem i Henrykiem Gutowskim (5 marca 1997) oraz Szczepanem Janem Przedpełskim (24 kwietnia 1997). 13 kwietnia 1997 roku na placu budowy pomnika spotkali się na wspólnej rozmowie i ustaleniach m. in. Michał Boszko, Henryk Gutowski, Michał Kaczmarek, Marek Kośmider, Stefan Kośmider, Henryka Piekarska i Żaneta Puczek. 2 czerwca 1997 roku przed ważną uroczystością odbył się drugi finałowy etap Szkolnego Konkursu Wiedzy Armii Krajowej. Wzięli w nim udział uczniowie Artur Chętkowski, Agnieszka Gąsiorowska, Katarzyna Gomułka, Łukasz Laskowski, Agnieszka Raniszewska i Sebastian Woźniak. Razem byli podzieleni na 3 dwuosobowe zespoły. Zwycięzcami konkursu zostali mój brat Sebastian Woźniak i Katarzyna Gomułka. Po wielu trudach, rozmowach, pracach organizacyjnych, staraniach, dokonaniach oraz zaangażowaniu wszystkich mieszkańców miasta, dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i kombatantów nadszedł ten ostateczny dzień. Uroczystość nadania imienia szkole odbyła się 16 czerwca 1997 roku. Uroczystość odbyła się z udziałem dyrekcji, uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników szkoły, żołnierzy, kombatantów, duchowieństwa, mieszkańców miasta oraz władz samorządowych, kuratorskich i wojewódzkich. Poprowadził ją sędzia Zbigniew Rasała mówiąc:

Stajemy dziś przed pomnikiem Żołnierzy Września 1939 roku i Armii Krajowej, który za chwilę zostanie odsłonięty. Myśl jego budowy powstała w połowie roku. Była to inicjatywa Żołnierzy Armii Krajowej Obwodu Sierpeckiego, a jej głęboki sens sprowadzał się do chęci utrwalenia pamięci bohaterskich czynów żołnierza polskiego

- tego, który we wrześniu 1939 roku mężnie stawiał czoło przeważającym siłom wrogów z Zachodu i Wschodu,

- tego, który po klęsce podjął na nowo nierówną walkę o wolną, niepodległą Polskę w partyzanckich bojach w akcji „Burza”, w Powstaniu Warszawskim

- tego pod Tobrukiem, Ankoną, Arnhem, Monte Cassino, pod Falaise a także pod Lenino i Berlinem

- tego co bronił nieba Anglii i strzegł konwojów na morzu;

Nasz hołd winniśmy także:

- tym zamkniętym w oflagach i lagrach;

- tym zamordowanym w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie, którym nie dane było walczyć dalej o wolną Polskę

- tym tysiącom nieznanym z imienia i nazwiska członkom Armii Krajowej, którzy stawiając opór wobec wrogów, ucząc się języka i historii ojczyzny czy walcząc z bronią w ręku przyczynili się do powstania powojennej Polski jako państwa a nie jako jednej z republik potężnego sąsiada;

- tym wreszcie żołnierzom i partyzantom, którzy po 1945 roku chcieli budować niepodległą Polskę a nadal byli prześladowani i więzieni.

Pamięć o Nich, zapisana w księdze Pamięci Narodu i w bryle tego pomnika pozostawi na wieki świadectwo zasług pokolenia, które z Armią Krajową budowało zręby Rzeczpospolitą odbudowuje. Wierzę, że szkoła, która przyjmie dziś imię Armii Krajowej stanie się centrum szerzenia patriotycznych myśli i dokonań Jej patrona. Niech mi wolno będzie oddać hołd sztandarom Armii Krajowej i Wojska Polskiego, które dumnie noszą orla polskiego, a towarzyszą nam w tej uroczystości. Chylę głowę przed sędziwymi żołnierzami Wojska Polskiego – tych z 1920 r., z 1939 i ich spadkobierców z Armii Krajowej. Na koniec – myśli nasze i słowa wdzięczności biegną do tych, którzy w wielkim trudzie i ofiarności zbudowali ten pomnik. Przy całym szacunku dla tych, którzy dokładali swe cegiełki – ofiary – jego główni fundatorzy to:

- projektant Wojciech Kornatowski

- firma Budexpol Sierpc z jej prezesami Jerzym Babeckim i Krzysztofem Kośmidrem;

- firma „Centrozap” z Kutna – z jej dyrektorami Michałem Kaczmarkiem Stanisławem Majdą;

- władze samorządowe Sierpca ze swoją jednostką organizacyjną Zakładem Gospodarki Mieszkaniowej z jej dyrektorem Krzysztofem Wiśniewskim;

- PBG Oddział w Sierpcu z dyrektorem Zdzisławem Budą;

- Wojewoda Płocki – Krzysztof Kołach;

- firma „Marjoss” Józefa Dhugokęckiego;

- „Browar” Sierpc – z dyrektorem Hubertem Szczepkiem.

Pamięć o tych ofiarodawcach i troskę o ten pomnik przekazujemy młodzieży Szkoły Podstawowej nr 2. Przykłady bohaterskiego czynu żołnierza w

czasach walki i budowania pokoju przez ofiarnych ludzi niech będą drogowskazem dla młodego pokolenia.

Pani Dyrektor Hanna Kurta wraz z Krzysztofem Kośmidrem i Jerzym Babeckim dokonali wmurowania aktu erekcyjnego. Odświeżenia pomnika dokonali marszałek Sejmiku Samorządowego Województwa Płockiego Michał Boszko, prezes ŚZŻAK – Stanisław Karolkiewicz i Natalia Kalinowska – Witek. Natomiast poświęcenia pomnika dokonali ks. biskup Roman Marcinkowski, ks. dr Wacław Abramczyk i ks. dziekan Andrzej Więckowski. Następnie głos zabrali Stanisław Karolkiewicz i Natalia Kalinowska – Witek. Później został odczytany apel poległych. Kwiaty przed pomnikiem złożyli kurator oświaty w Płocku – Anna Misiak i Zbigniew Krześniak. Druga część uroczystości odbyła się wewnątrz szkoły. Wówczas została odświeżona tablica, na której pisało: *Szkoła Podstawowa nr 2 imienia Armii Krajowej w Sierpcu 1997 r.* Odświeżenia dokonali Anna Misiak, Hanna Pawłowska i Andrzej Olechowski. Potem burmistrz miasta – Marek Kośmider odczytał i wręczył Akt Nadania Szkole Podstawowej nr 2 Imienia Armii Krajowej. Ostatnia część uroczystości to wręczenie nadanie Szkole Podstawowej nr 2 sztandaru szkoły. Honorowy gwóźdź w sztandar wbili: Filomena Ziółkowska – fundatorka sztandaru, ks. biskup Roman Marcinkowski, Kurator Oświaty w Płocku – Anna Misiak, wicemarszałek sejmiku samorządowego województwa płockiego – Michał Kaczmarek, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, chirurg oraz były dyrektor szpitala w Sierpcu – dr Stefan Kośmider, burmistrz miasta Sierpca – Marek Kośmider, dyrektor PBG SA. Oddział Sierpc – Zbigniew Buda, komendantka Hufca ZHP – Hanna Kowalska, dyrektor szkoły – Hanna Kurta, emerytowana nauczycielka SP nr 2 – Janina Jasińska, a także Zofia Balińska, Hanna Pawłowska i Izabela Pawłowska. Po przekazaniu szkole sztandaru pani dyrektor Hanna Kurta powiedziała:

Przyjmuję ten sztandar jako symbol kontynuowania tradycji walk o niepodległość i obiecuję, że będzie on godnie reprezentowany przez całe środowisko szkolne.

Natomiast po przekazaniu uczniom szkoły sztandaru powiedziała:

Przekazuję Wam drodzy uczniowie ten sztandar jako symbol kontynuowania walki o niepodległość i niech on będzie godnie reprezentowany przez Was.

Następnie czwórka uczniów z klasy III a, IV a, VI a i VII c złożyła ślubowanie na sztandar szkoły. Byli to Łukasz Drozd, Paulina Górecka, Łukasz Wieszczyński oraz koleżanka z mojej klasy Katarzyna Stopińska.

Uroczystości nadania imienia patrona szkole prowadzili pani Agata Urbańska i Marek Zdrojewski. W naszej szkole odbyły się także występy artystyczne z udziałem dzieci, którzy wygłosili wiersze i śpiewali piosenki patriotyczne. Skierowano także słowa podziękowania i uznania dla wszystkich, którzy się do tej wielkiej uroczystości przyczynili. Na uroczystości nie zabrakło także spotkań towarzyskich, posiłków, rozmów i okolicznościowych zdjęć. Od

wielkiej uroczystości, która odbyła się w naszej szkole minęło już 20 lat. Teraz nasza szkoła jest gotowa do tego, żeby w przyszłości wkroczyć w okrągłą stuletnią tradycję¹.

W budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Sierpcu od 2016 roku znajduje się obecnie tablica na cześć Generał brygady prof. dr hab. Elżbiety Zawackiej ps. Zo – jedynej kobiety wśród cichociemnych, która była mocno związana z Armią Krajową. W latach 1955/1956 była nauczycielką matematyki w Korespondencyjnym Liceum Ogólnokształcącym dla dorosłych w Sierpcu, które mieściło się w budynku należącym obecnie do dwójki. Uczyła ona niecały rok, więc jej pobyt w Sierpcu był tylko krótkim epizodem. Przez cały czas była kontrolowana przez Urząd Bezpieczeństwa i nigdy nie zdradziła nikomu swojej akowskiej przeszłości².

Jako autor w latach 1994 – 2000 byłem uczniem tej szkoły i zgodziłem się napisać te wspomnienia dlatego, że to właśnie tutaj w wieku 12 lat zaczęły się moje zainteresowania historią. To ona pomogła mi przetrwać trudne momenty w życiu i nigdy się z nią nie będę rozstawał. W chwili gdy piszę te słowa mam już prawie 30 lat. Młode lata już nie wrócą, ale przed sobą mam jeszcze wiele do napisania by pozostawić dorobek naukowy dla wdzięcznej pamięci przyszłych pokoleń. Pani Dyrektor Hannie Kurcie kieruje słowa uznania i wyrazy szacunku dziękując jednocześnie za czas mile spędzony w szkole, dziękuję koleżankom z Restauracji McDonald' s w Sierpcu, gdzie pracuję za to, że otoczyły mnie ciepłem, zaufaniem i pozwalają mi realizować moją pisarską pasję, dziękuję także wszystkim nauczycielom, którzy mnie uczyli, zaś niech ta publikacja będzie wyrazem hołdu dla wszystkich żołnierzy Armii Krajowej, którzy zapisali piękną historię na kartach naszego miasta i polskiej Ojczyzny.

¹Archiwum Szkoły Podstawowej nr 2 im. Armii Krajowej w Sierpcu. Księga pamiątkowa 1997

²N. Woźniak, *Z Torunia do Sichelberga: okres pracy nauczycielskiej Elżbiety Zawackiej w Sierpcu*, Notatki Płockie: kwartalnik Towarzystwa Naukowego Płockiego 2014, tom 59, nr 3 (240), s. 10 – 15